

Školitelský posudek bakalářské práce Renáty Jelínkové ERGATIVITNÍ KONSTRUKCE V HINDŠTINĚ

Září 2006, 54 stran.

Diplomantka si jako téma bakalářské práce vybrala nesmírně zajímavý, ale současně i obtížný syntaktický jev ergativity v hindštině. Z cíl měla popis fenoménu a vysvětlení syntaktických vztahů uvnitř věty, která označuje děj dokonavý u sloves tranzitivních, jak je tomu v hindském jazyce.

Slečna Jelínková se svého cíle, popisu ergativity, zhostila velmi úspěšně. K němu přistupuje velmi logicky a vyjadřuje se jasně a jednoznačně. Podává přehledné tabulky, aby čtenáři své bakalářské práce poskytla co nejpřehlednější výklad syntaktických vztahů uvnitř hindské věty.

Její metoda je kompilační a deskriptivní. V první kapitole podává vysvětlení pojmu ergativity z obecnějšího hlediska, přičemž se odvolává na přední světové odborníky, kteří se zabývají uvedenou problematikou na úrovni obecné lingvistiky a lingvistikou konkrétních jazyků (Dixon, Plank, Davison, Modini). Vychází přitom z hlediska lingvistické geografie a mapuje jazyky ve kterých se tento jev vyskytuje. O tom pojednává jak v úvodní části, tak i v oddílu 1.3. Současně z hlediska jazykové typologie rozlišuje jazyky mající morfologickou (1.2.1) od jazyků majících syntaktickou ergativitu, tj. Dixonovými slovy *inter-clausal ergativity* (mezivětou ergativitu, 1.2.2).

V druhé kapitole (s. 14 – 27) popisuje jev ergativity v hindštině a zmiňuje se o situaci v novoindíckých jazycích (pododdíl 2.2., s. 19 – 22), jejichž ergativitu označuje jako morfologickou. V tomto oddílu autorka podává podrobný morfosyntaktický přehled a jeho působení na větnou strukturu jakož i na chování klíčových větných členů.

Zde podává teoretický nástin syntaktické struktury, která se projevuje v třetí kapitole a je bohatě exemplifikována excerpovaným materiálem ze sbírky povídek Latífa Ghónghího.

Excerpované příklady v třetí, a poslední, kapitole jsou uspořádané v souladu se syntaktickými vztahy. Materiál je analyzován povrchově po strance morfologické a syntaktické. Zde autorka ukazuje, že hindský jazyk ovládá dobře, nejen po strance praktické, ale je schopná s ním pracovat i lingvisticky.

Na některých místech se ukazuje, že důvody určitých syntaktických vztahů nebyly dostatečně vysvětleny. Tak např. na str. 47. autorka píše, že „v hindštině existuje také skupina tranzitivních sloves, která ovšem ergativní konstrukci nepovolují. Typickou výjimkou je poměrně frekventované sloveso *lānā* přinést, které ačkoli jeho nutným argumentem je přímý předmět, se v hindštině nikdy nevyskytuje s ergativní konstrukcí. Podobné chování lze zaznamenat i u sloves: *bhūlnā* zapomenout, které se i přes svůj tranzitivní význam většinou nepojí s ergativem. Sem patří také ještě, jak uvádí

tamtéž, i slovesa: *bolnā* mluvit, *samajhnā* chápat, *hārnā* prohrát, *jītnā* vyhrát a jiná. Autorka se však neptá a nevysvětluje jaký je důvod této zdánlivé výjimky u některých tranzitivních sloves.

Poznámka k přepisu němého [a]: krátké [a], ačkoliv zaknává ve výslovnosti na konci slova a po jiné slabice s krátkým [a] uvnitř slova, by mělo být přepisováno buď jako [a] nebo apostrofem. V textu toto [a] nebo ['] důsledně chybí.

Práce slečny Renáty Jelínkové podává dost dobrou deskripci uvedeného gramatického jevu a bohatou exemplifikaci. Je chvályhodné, že vedle uvedené literatury použila také i některá novější pojednání na toto téma zpracovaná elektronicky, jež vyhledala na internetu. Slečna Jelínková je schopna pracovat s jazykovým materiálem, což dokázala množstvím nasbíraných příkladů z moderní hindské literatury, jejich rozbor a překlad provedla a klasifikovala je podle syntaktických vztahů. Tím splnila kriteria, která se kladou na bakalářskou práci. Svým obsahem a rozsahem práce dokonce převyšuje požadované nároky. Proto ji vřele doporučuji k obhajobě. Jako známku navrhuji –
výbornou.

V Praze, 15.9.2006

PhDr. Svetislav Kostić, Dr.

UK FF, ÚJCA, Indologie